



การบริหารจัดการองค์กรภาครัฐเพื่อแก้ไขปัญหาการทุจริต*

PUBLIC SECTOR MANAGEMENT TO ADDRESS CORRUPTION PROBLEMS

พัฒนพงศ์ จันทร์เพชรพูล

Phatthanaphong Chanphetphun

นักวิชาการอิสระ

Independent Scholar

Corresponding Author E-mail: phatchanphet@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความนี้เป็นการศึกษาเพื่อทราบถึงสภาพปัญหาและสถานการณ์การทุจริตคอร์รัปชันของประเทศไทยในปัจจุบัน ภายใต้ขอบเขตการวิจัย บทความ หรือการสำรวจจัดชั้น การรับรู้การทุจริตซึ่งมีคะแนนความโปร่งใสลดลง ซึ่งมีสาเหตุมาจากปัญหาเรื่องคุณธรรม จริยธรรม จิตสำนึกความรับผิดชอบของเจ้าหน้าที่ของรัฐ การไม่มีทริโอดตักปะหรือความเกรงกลัวและละอายต่อบาป ประกอบกับการใช้มาตรการปิดล้อมทางสังคมยังไม่ได้ผลเพียงพอ เนื่องจากประชาชนยังไม่ได้ให้ความสำคัญกับคุณค่าตามหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาในเรื่องคุณธรรมและจริยธรรมเท่าที่ควร ทั้งที่องค์กรภาครัฐสามารถนำหลักจริยธรรมตามหลักพุทธธรรมไปปรับใช้ในการบริหารราชการได้ตามหลักการบริหารจัดการสมัยใหม่เพื่อให้เกิดผลการปฏิบัติให้เป็นรูปธรรมในการส่งเสริมให้ผู้ปฏิบัติงานเกิดสำนึกแห่งความสุจริต โปร่งใส และมีความรับผิดชอบต่ออย่างเป็นระบบ ทั้งในระดับองค์กร และการปฏิบัติได้ด้วยตนเอง การแก้ไขปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันนั้น ควรนำเรื่องจริยธรรมอันมีหลักพุทธธรรมเป็นส่วนประกอบมาใช้เป็นแนวทางในการบริหารจัดการองค์กรภาครัฐ เพื่อแก้ไขปัญหาการทุจริตในระยะยาวด้วยวิธีการปลูกฝัง ทักษะคุณธรรม จริยธรรมของเจ้าหน้าที่ของรัฐในลักษณะเป็นเครื่องมือหนึ่งในการบริหารจัดการองค์กรภาครัฐเพื่อสร้างทัศนคติแก่เจ้าหน้าที่ของรัฐให้ค่านึงว่าการทุจริตเป็นเรื่องของบาปบุญและเป็นหนทางแห่งความเสื่อม โดยสามารถประยุกต์ใช้กับหลักการบริหารจัดการสมัยใหม่อันจะส่งผลให้ องค์กรภาครัฐเกิดความโปร่งใสมีความเข้มแข็งในด้านคุณธรรมและจริยธรรม สามารถปฏิบัติงานได้ตามวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายขององค์กรได้อย่างมีประสิทธิภาพ

คำสำคัญ: การบริหารจัดการ; องค์กรภาครัฐ; ปัญหาการทุจริต; จริยธรรม

* Received March 14, 2025; Revised April 27, 2025; Accepted May 4, 2024



Abstract

This article was a study to find out the current state of corruption problems and situations in Thailand. Under the scope of research, articles, or surveys of the corruption perception index, which has a decreasing transparency score, which is caused by problems with morality, ethics, and sense of responsibility of government officials, lack of shame and fear, and social sanctions are not effective enough because people do not give enough importance to the values of Buddhist principles in terms of morality and ethics. Although government organizations can apply Buddhist ethics to their administration according to modern management principles to create tangible results in promoting honesty, transparency, and responsibility in the personnel systematically at the organizational level and in their own practice. The research results were found that solving corruption problems should use ethics with Buddhist principles as a guideline for managing government organizations to solve corruption problems in the long term by instilling morality and ethics in government officials as a tool for managing government organizations to create attitudes in government officials to consider that corruption is a sin and a path to deterioration. It can be applied to modern management principles, which will result in government organizations becoming more transparent, stronger in morality and ethics, and able to perform their duties in accordance with the organization's objectives or goals effectively and raise the level of transparency further.

Keywords: Management; Government Organization; Corruption Problems; Ethics

บทนำ

การทุจริตคอร์รัปชันนั้นมีผลกระทบต่อภาพลักษณ์ที่สำคัญต่าง ๆ ของประเทศ โดยในสายตาของประชาคมโลกเมื่อขาดความเชื่อมั่นก็จะขาดแรงจูงใจในการลงทุนของต่างชาติ อันนำมาสู่การสูญเสียรายได้ที่จะนำมาเป็นงบประมาณแผ่นดินในการนำมาใช้ในการพัฒนาและบริหารประเทศ ทั้งนี้ การทุจริตคอร์รัปชันจะเกิดขึ้นจากผลโดยตรงในการ



ตัดสินใจของบุคคลซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐในสถานการณ์ที่มีประชาชนหรือบุคคลเข้ามามีสัมพันธหรือเกี่ยวข้องกับด้วยการตัดสินใจบนซึ่งจะเป็นตัวช่วยกระตุ้นให้เกิดการทุจริตคอร์รัปชันมากขึ้น (Tavits, 2005) ดังเห็นได้จากปัจจุบันปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันยังคงมีแนวโน้มทวีความรุนแรงขึ้นทุกวัน โดยจากผลการสำรวจดัชนีการรับรู้การทุจริต (Corruption Perceptions Index หรือ CPI) ขององค์กรเพื่อความโปร่งใสนานาชาติ (Transparency International หรือ TI) ได้ประกาศคะแนนดัชนีการรับรู้การทุจริต (Corruption Perceptions Index: CPI) ประจำปี 2024 (พ.ศ. 2567) ปรากฏว่าประเทศไทยได้ 34 คะแนน และถูกจัดอยู่ในอันดับที่ 107 ของโลก จากจำนวน 180 ประเทศทั่วโลก ซึ่งในปี พ.ศ. 2566 ประเทศไทยได้ 35 คะแนน อยู่ในลำดับที่ 108 ของโลก คะแนนในปี พ.ศ. 2567 ดังกล่าวจึงลดลงต่ำลง 1 คะแนน และเมื่อเปรียบเทียบกับประเทศเพื่อนบ้านแล้ว ปรากฏว่าประเทศไทยมีคะแนนมากกว่าประเทศฟิลิปปินส์และประเทศลาวซึ่งได้คะแนน 33 คะแนนอยู่ 1 คะแนนเท่านั้น และจากการศึกษาข้อมูลพบว่าในปี พ.ศ. 2567 ประเทศไทยได้คะแนนลดลง 4 แห่ง (สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ, 2568) คือ 1. การให้สินบนและการทุจริตคอร์รัปชันยังคงมีอยู่หรือไม่ (IMD) ลดลงจากในปี 2566 ได้ 43 คะแนน เป็น 36 คะแนน 2. ระดับการจ่ายเงินสินบนเกี่ยวกับการนำเข้าส่งออก การเข้าถึงสาธารณูปโภค การประเมินภาษีประจำปี การได้รับสัมปทาน การแทรกแซงกระบวนการยุติธรรม และการนำเงินงบประมาณภาครัฐไปให้กับบริษัทบุคคลหรือกลุ่มบุคคลใด ๆ เพื่อการคอร์รัปชัน (WEF) ลดลงจากในปี 2566 ได้ 36 คะแนน เป็น 34 คะแนน 3. การตรวจสอบการใช้งบประมาณการใช้อำนาจแต่งตั้งเจ้าหน้าที่ของรัฐ และความเป็นอิสระขององค์กรตรวจสอบ (EIU) ลดลงจากในปี 2566 ได้ 37 คะแนน เป็น 35 คะแนน และ 4. ความเสี่ยงด้านทางธุรกิจ การตัดสินใจบนเจ้าหน้าที่ และการออกนโยบายที่เอื้อประโยชน์ต่อธุรกิจบางธุรกิจ (GI) ลดลงจากในปี 2566 ได้ 35 คะแนน เป็น 32 คะแนน (สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ, 2568)

การทุจริตคอร์รัปชันดังกล่าวนี้หากมองในมิติของหลักพุทธธรรมแล้วล้วนมีสาเหตุมาจากปัญหาเรื่องคุณธรรมจริยธรรม จิตสำนึกความรับผิดชอบและวินัยที่จะควบคุมบังคับตนเอง อันได้แก่การไม่มีหิริโอตตปปะ หรือความเกรงกลัวต่อบาปความละอายต่อบาป และมาตรการปิดล้อมทางสังคม (Social Sanction) ยังคงใช้ไม่ได้ผล ประกอบกับระบบตรวจสอบภายในขององค์กรภาครัฐขาดประสิทธิภาพ การให้ความสำคัญกับคุณค่าทางจริยธรรม คุณธรรม ค่านิยม วัฒนธรรม ที่มีพื้นฐานที่มาจากหลักความเชื่อทางพระพุทธศาสนายังไม่เพียงพอ ดังนั้น การแก้ไขปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันจึงต้องให้



ความสำคัญกับการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นภายในจิตใจของเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือประชาชนเสียก่อนเพราะสิ่งสำคัญในการพัฒนาบ้านเมือง จำเป็นต้องพัฒนาจิตใจคนก่อนเนื่องจากการพัฒนาที่ไม่มีจริยธรรมเป็นแกนนั้นจะเท่ากับสูญเปล่าและเกิดผลเสียกลายเป็นการกอบโกยทรัพย์สินเป็นประโยชน์ส่วนตัวมากเกินไปจนขาดความเมตตาปราณี (วศิน อินทสระ, 2555) การแก้ไขปัญหาทุจริตคอร์รัปชันที่ได้ผลอย่างยั่งยืนนั้น คนในสังคมต้องมีค่านิยมที่ถูกต้อง ซึ่งควรปลูกฝังและสร้างการรับรู้ค่านิยมที่ถูกต้องตั้งแต่วัยเด็ก ผู้ใหญ่ควรเป็นตัวอย่งที่ดี สื่อก็ต้องช่วยกระตุ้นและตอกย้ำให้คนในสังคมรับรู้ซึมซับอย่างสม่ำเสมอ (จรี วิจิตรวาทการ, 2559) แต่อย่างไรก็ตามแม้ว่าเป็นที่รับรู้รับทราบกันโดยทั่วไปว่าการแก้ไขปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันต้องใช้แนวทางดังกล่าวเพื่อแก้ไขปัญหา แต่ประชาชนและสังคมยังคงมองว่าเป็นวิธีการในลักษณะเพียงนามธรรมที่ยังไม่อาจนำมาใช้ปฏิบัติได้จริง จึงจำเป็นต้องศึกษาค้นคว้าเพื่อหาแนวทางการพัฒนาจริยธรรมเจ้าหน้าที่ของรัฐให้เป็นรูปธรรมและสามารถนำไปปฏิบัติได้จริงมากยิ่งขึ้น โดยการนำหลักการบริหารจัดการสมัยใหม่มาประยุกต์ใช้ ด้วยการวางแผน การจัดการองค์กร การใช้ภาวะผู้นำและการควบคุมการทำงานของผู้บริหารให้ประสบความสำเร็จ (Bartol & Martin, 1997) เพื่อให้เกิดความโปร่งใสในการปฏิบัติงานภายในองค์กรภาครัฐ ด้วยการนำจริยธรรมตามหลักพุทธธรรมมาปรับใช้ในการบริหารจัดการในระบบราชการ (Bureaucracy) ให้บรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพ และเป็นเครื่องมือกระตุ้นและจูงใจผู้ปฏิบัติงานให้บรรลุเป้าหมายในการสร้างความรู้สึกรักของเจ้าหน้าที่ของรัฐที่เป็นส่วนหนึ่งและเป็นหุ้นส่วนขององค์กรและมีจิตใจที่รับผิดชอบต่อส่วนรวมนำมาซึ่งการลดปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันได้โดยปริยาย

สรุปได้ว่า ปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันในประเทศไทยจะเกี่ยวข้องกับการให้และการรับสินบนของเจ้าหน้าที่ของรัฐโดยมีการจ่ายเงินสินบนเกี่ยวกับการนำเข้าส่งออก การเข้าถึงสาธารณูปโภค การประเมินภาษีประจำปี การได้รับสัมปทาน กระบวนการยุติธรรม และการนำเงินงบประมาณภาครัฐไปใช้เพื่อประโยชน์ของบริษัทโดยบุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่ไม่เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการจ่ายงบประมาณ อีกทั้งยังมีปัญหาในการตรวจสอบการใช้งบประมาณ การใช้อำนาจแต่งตั้งเจ้าหน้าที่ของรัฐและความเป็นหน่วยงานตรวจสอบ ซึ่งปัญหาดังกล่าวล้วนแล้วแต่มีสาเหตุมาจากปัญหาเกี่ยวกับทัศนคติคุณธรรม จริยธรรมของเจ้าหน้าที่ของรัฐและปัญหาในการบริหารจัดการองค์กรภาครัฐทั้งสิ้น ซึ่งจำเป็นจะต้องนำเรื่องการพัฒนาจิตใจคนให้มีจริยธรรมเข้ามาบริหารจัดการในองค์กรภาครัฐให้เกิดความโปร่งใสยิ่งขึ้น



สาเหตุของการทุจริตคอร์รัปชัน

ตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 ให้ความหมายของคำว่า “ทุจริต” ไว้ว่า ความประพฤติชั่ว ถ้าเป็นความประพฤติชั่วทางกาย เรียกว่า กายทุจริต, ถ้าเป็นความประพฤติชั่วทางวาจา เรียกว่า วาจาทุจริต ถ้าเป็นความประพฤติชั่วทางใจ เรียกว่า มโนทุจริต และให้ความหมายของคำว่า “ทุจริตต่อหน้าที่” ไว้ว่า ปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติอย่างใดในตำแหน่งหรือหน้าที่ หรือปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติอย่างใดในพฤติการณ์ที่อาจทำให้ผู้อื่นเชื่อว่ามีตำแหน่งหรือหน้าที่ที่ตนมิได้มีตำแหน่งหรือหน้าที่นั้น หรือใช้อำนาจในตำแหน่งหรือหน้าที่ ทั้งนี้ เพื่อแสวงหาประโยชน์ที่มีควรได้โดยชอบสำหรับตนเองหรือผู้อื่น ซึ่งตรงกับ ความหมายของนิยามการทุจริตต่อหน้าที่ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561 ส่วนคำว่า คอร์รัปชัน (Corruption) นั้น มีรากศัพท์มาจากภาษาละตินว่า Corruption เป็นคำที่รู้จักกันดีทั่วไปมานาน แต่ความหมายของคำนี้มีหลากหลายต่าง ๆ ขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์การใช้ หลักการหรือมุมมองในทางศีลธรรม ทางการเมืองหรือทางเศรษฐศาสตร์ (Magavilla, 2012) ในมุมมองของพฤติกรรมหรือการกระทำนั้น คอร์รัปชัน อาจจัดเป็นอาชญากรรม (Crime) ประเภทหนึ่ง ในบางกรณีคอร์รัปชันอาจจะถูกมองในความหมายที่แคบและต่างจากการโกง ยักยอก ริดไถ การขู่ โดยมองว่าคอร์รัปชันเป็นการกระทำของคนสองฝ่ายที่หาประโยชน์ร่วมกันจากฝ่ายที่สาม เช่น การติดสินบน เป็นต้น (สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์, 2568) สำหรับประเทศไทยการทุจริตในการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐ จะสำเร็จผลหรือไม่ขึ้นอยู่กับพฤติกรรมของบุคคลทั้ง 3 ฝ่ายได้แก่ 1. หัวหน้า 2. ตัวแทน และ 3. ผู้ให้สินบน กล่าวคือ หัวหน้า (Principal) คือ นักการเมืองและผู้บริหารระดับสูง ตัวแทน (Agent) คือข้าราชการระดับผู้บริหาร และนักธุรกิจภาคเอกชนเป็นผู้ให้สินบน (Briber) ซึ่งทั้ง 3 ฝ่าย ได้ร่วมมือกันจัดทำโครงการขนาดใหญ่ (Mega Project) เพื่อดำเนินงานครบวงจร จนบรรลุผลสำเร็จเรียกว่าเป็น “เจ้าของโครงการ” (จอร์จดี สิงห์ตัน และบุญเลิศ โพธิ์ชา, 2561)

สาเหตุการเกิดทุจริตคอร์รัปชันนั้นเป็นเรื่องของการใช้อำนาจซึ่งเป็นเครื่องมือเพื่อตอบสนองความต้องการของเจ้าหน้าที่ของรัฐ เมื่อมีอำนาจจากการได้รับตำแหน่งแล้ว จึงเป็นหนทางนำไปสู่การแสวงหาผลประโยชน์ในรูปแบบต่าง ๆ ให้ตนเองและพวกพ้อง การทุจริตคอร์รัปชันนั้นจะเกิดขึ้นได้เมื่อเกี่ยวข้องกับการมีอำนาจซึ่งหากมีอำนาจเบ็ดเสร็จเด็ดขาดไม่ว่าจะเป็นอำนาจทางการเมือง อำนาจในการปกครอง หรืออำนาจทางการยุติธรรม ก็มีแนวโน้มที่จะเกิดการทุจริตคอร์รัปชันได้เสมอ ดังคำกล่าวของลอร์ด แอกตัน



นักปรัชญาชาวอังกฤษที่ว่า “Power Tends to Corrupt, and Absolute Power Corrupts Absolutely” คือ อำนาจมีแนวโน้มที่จะใช้โดยมิชอบ และอำนาจเด็ดขาดย่อมเกิดการกระทำที่มิชอบอย่างแน่นอน (Gary, 2019) สำหรับประเทศไทยนั้นพบว่ามีการเอื้อประโยชน์ให้พวกพ้องโดยให้ความสำคัญกับประโยชน์ส่วนบุคคลยิ่งกว่าประโยชน์ส่วนรวม ระบบตรวจสอบภายในขององค์กรภาครัฐยังมีประสิทธิภาพไม่เพียงพอและบุคลากรผู้มีส่วนได้เสียยังขาดความรู้ความเข้าใจในการตรวจสอบ ระบบการลงโทษไม่ก่อให้เกิดความเกรงกลัวในการกระทำความผิดกับผู้ที่เกี่ยวข้อง การทุจริตจะเชื่อมโยงกับภาคเอกชน ภาคการเมืองและภาคราชการ ซึ่งเกิดจากปัญหาด้านทัศนคติของคนในสังคมที่ไม่ได้แสดงถึงความรังเกียจการทุจริตคอร์รัปชันเท่าที่ควร (ศจสคตี่ สิงห์ตันต์ และบุญเลิศ โพธิ์ชา, 2561) และที่สำคัญปัญหาการทุจริต คดโกง การเบียดเบียนกันในรูปแบบต่าง ๆ ที่เป็นเหตุให้สังคมเสื่อมโทรมนั้น ย่อมมีสาเหตุมาจากการขาดจริยธรรมของคนในสังคม (วศิน อินทสระ, 2555)

แนวทางการป้องกันการทุจริตนั้นต้องผลักดันให้เกิดความโปร่งใสในการบริหารราชการ เพื่อให้ประชาชนสามารถเข้าใจ มีส่วนร่วม และควบคุมตรวจสอบการทำงานของรัฐบาลได้ (Kurian, 2011) ซึ่งแนวความคิดความโปร่งใสของรัฐบาลเรียกว่า การตรวจสอบถ่วงดุล (Checks and Balances) ที่ซ่อนอยู่ภายใต้หลักการแบ่งแยกอำนาจ (Separation of Powers) ที่ฝ่ายบริหารจะต้องถูกตรวจสอบการทำงานอยู่เสมอ (Wormuth, 1949) เนื่องจากรัฐบาลที่คอร์รัปชันที่มีรูปแบบการปกครองโดยมุ่งผลประโยชน์ตนเป็นเรื่องของการขาดคุณธรรมและจริยธรรมของชนชั้นปกครอง การเกิดการคอร์รัปชันจากการรับสินบน (Venal Corruption) จึงหมายถึงการแสวงหาผลประโยชน์ส่วนตัวผ่านกระบวนการทางการเมือง (Economics Corrupts Politics) ดังนั้น การแก้ปัญหาคอร์รัปชันจึงทำได้ด้วยการออกแบบรูปแบบของรัฐบาลที่สามารถต้านทานการคอร์รัปชันเชิงระบบได้ เมื่อสามารถกำจัดการคอร์รัปชันเชิงระบบได้ ก็ช่วยบรรเทาปัญหาการคอร์รัปชันจากการรับสินบนได้ด้วยเช่นกัน (Wallis, 2006) เมื่ออำนาจนำมาซึ่งการฉ้อฉล การแก้ไขปัญหาคอร์รัปชันจึงจะต้องมีการถ่วงดุลการใช้อำนาจและมีการตรวจสอบการใช้อำนาจของแต่ละฝ่ายเพื่อนำมาซึ่งความโปร่งใсыิ่งขึ้นตามแนวทางของระบบประชาธิปไตย (สิริพรรณ นกสวน สวัสดิ์ และคณะ (2557) และจำเป็นต้องนำหลักพุทธธรรมที่เกี่ยวกับจริยธรรมและคุณธรรม อันเป็นค่านิยมซึ่งมีรากฐานทางวัฒนธรรมที่ต้องยึดมั่นมาใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติงานให้เกิดผลสัมฤทธิ์เนื่องจากปัญหาเรื่องการทุจริตคอร์รัปชันนั้นสะท้อนถึงปัญหาการยึดมั่นในหลักพุทธจริยธรรมของสังคมไทยได้เช่นเดียวกัน (พิเชษฐ ทังโต, 2559)



การทุจริตคอร์รัปชันส่งผลกระทบต่อการพัฒนาประเทศ และสร้างความเสียหายต่อประชาชน และสังคมไทย สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ) ซึ่งเป็นหน่วยงานที่มีหน้าที่รับผิดชอบโดยตรงในการส่งเสริมให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตอย่างจริงจัง โดยเน้นการปลูกจิตสำนึกแก่เจ้าหน้าที่ของรัฐ และประชาชนให้เกิดค่านิยมในความซื่อสัตย์สุจริต รู้จักแยกแยะผลประโยชน์ส่วนรวมกับส่วนตน มีความละเอียดในการรับสินบน รวมทั้งต้องรณรงค์ให้สังคมไม่ยอม ไม่ทน ไม่เฉยต่อการทุจริตทุกรูปแบบ ซึ่งปัจจุบันมีการผลักดันและติดตามการขับเคลื่อนหลักธรรมาภิบาลสอนในพระพุทธรูปกับหลักสูตรด้านทุจริตศึกษา (Anti-Corruption Education) ซึ่งการขับเคลื่อนและบูรณาการความร่วมมือทางศาสนาในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ตามหลักการ “บวร” ประชาชน (บ้าน) ศาสนา (วัด) และหน่วยงานของรัฐ (โรงเรียน หรือราชการ) เพื่อสร้างความตระหนักรู้ และการมีส่วนร่วมในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต (สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ, 2567) และชี้ให้เห็นปัญหาการทุจริตที่ก่อให้เกิดความเหลื่อมล้ำในสังคมกระทบต่อประโยชน์สาธารณะอันเกิดจากการเอื้อประโยชน์แก่นายทุน ประชาชนจะไม่ได้รับผลประโยชน์อย่างเต็มที่ และคุณธรรมจริยธรรมจะก่อให้เกิดค่านิยมในทางที่ผิดและการใช้จ่ายงบประมาณไม่ตรงตามวัตถุประสงค์ อันจะนำไปสู่ผลกระทบต่อพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจและสังคมของประเทศและการพัฒนาจะเป็นไปอย่างล่าช้า ส่วนการเมืองก็จะขาดเสถียรภาพ (สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ, 2568)

สรุปได้ว่า การทุจริตคอร์รัปชันนั้นจะเกิดขึ้นได้เมื่อมีอำนาจและการมีอำนาจเบ็ดเสร็จก็จะนำมาซึ่งการโกง ดังนั้น การแก้ไขปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันจะต้องมีการถ่วงดุลการใช้อำนาจและมีการตรวจสอบการใช้อำนาจของแต่ละฝ่ายซึ่งกันและกัน โดยการทุจริตคอร์รัปชันในประเทศไทยนั้นพบว่ามีการเอื้อประโยชน์ให้พวกพ้องและให้ความสำคัญกับประโยชน์ส่วนบุคคลยิ่งกว่าประโยชน์ส่วนรวม ประกอบกับระบบการตรวจสอบภายในขององค์กรภาครัฐขาดประสิทธิภาพและบุคลากรผู้มีส่วนได้เสียขาดความรู้ความเข้าใจในการตรวจสอบการทุจริตคอร์รัปชันและยังไม่คำนึงหรือยึดโยงปัญหาการทุจริตเข้าเป็นส่วนหนึ่งของเรื่องในเชิงศีลธรรมและจริยธรรมของประชาชนและสังคมเท่าที่ควร แต่อย่างไรก็ตามเมื่อปัญหาการรับสินบนมีผลมาจากภายในจิตใจของมนุษย์ การแก้ปัญหาการคอร์รัปชันจึงทำได้ด้วยการออกแบบระบบขององค์กรภาครัฐให้สามารถต้านทานการคอร์รัปชันเชิงระบบให้ได้เนื่องจากปัจจัยสำคัญของการคอร์รัปชันของแต่ละ



บุคคลเป็นผลโดยตรงจากการตัดสินใจหรือทางเลือกส่วนบุคคลและเจ้าหน้าที่ของรัฐ ซึ่งประกอบด้วยนักการเมืองและผู้บริหารระดับสูง ข้าราชการระดับผู้บริหาร และผู้ให้สินบน ซึ่งเป็นหัวหน้านักธุรกิจภาคเอกชน (Briber) ซึ่งหากไม่เร่งแก้ไขก็จะส่งผลกระทบต่อการพัฒนาประเทศและสร้างความเสียหายต่อประชาชนในระยะยาว ดังนั้น จึงต้องผลักดันให้เกิดความโปร่งใสในการบริหารราชการโดยนำหลักพุทธธรรมที่เกี่ยวกับจริยธรรมและคุณธรรมซึ่งเป็นค่านิยมที่มีรากฐานทางวัฒนธรรมมาใช้เป็นแนวทางในการบริหารจัดการให้การปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ของรัฐปลอดจากการทุจริตคอร์รัปชันตามความมุ่งหวังให้ได้ต่อไป

จริยธรรมตามหลักพุทธธรรม

เมื่อการทุจริตคอร์รัปชันเป็นผลโดยตรงจากการตัดสินใจทางเลือกและพฤติกรรมในระดับบุคคล ดังนั้น การแก้ไขปัญหาดังกล่าวจำเป็นต้องนำหลักพุทธธรรมที่เกี่ยวกับทัศนคติด้านคุณธรรม และจริยธรรมของเจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งเป็นหลักการที่มีคุณค่าทางจิตใจโดยตรงมาเป็นแนวทางให้เจ้าหน้าที่ของรัฐให้ยึดมั่นและเคารพ เนื่องจากจิตสำนึกทัศนคติ ความเชื่อ ค่านิยม นั้นเป็นแหล่งกำเนิดของจิตซึ่งเป็นจุดป้องกันได้โดยตรงที่สุดโดยใช้จริยธรรมเป็นแนวทางของการกำกับพฤติกรรมและการประพฤติปฏิบัติตนให้เป็นคนดีเพื่อประโยชน์สุขของตนเองและส่วนรวม (พระเมธีธรรมาภรณ์, 2544) โดยที่จริยธรรมมีศีลธรรมเป็นส่วนประกอบของข้อประพฤติปฏิบัติเพื่อให้เกิดความดีงามสำหรับทุกคนในสังคมรวมอยู่ด้วยเนื่องจากจริยธรรมอิงอยู่กับทั้งหลักคำสอนทางศาสนาและยังหยั่งรากอยู่บนขนบธรรมเนียมประเพณี จริยธรรมจึงไม่แยกเด็ดขาดจากศีลธรรม แต่มีความหมายกว้างกว่าศีลธรรม เนื่องจากจริยธรรมมีที่มาจากหลักคำสอนทางศาสนา ปรัชญาและขนบธรรมเนียมประเพณีที่เป็นระบบ ซึ่งอาจกล่าวได้ว่าจริยธรรมเป็นเรื่องความประพฤติที่ถูกต้องดีงามทั้งกายและวาจาที่บุคคลสมควรจะประพฤติปฏิบัติก่อให้เกิดนิสัยที่ดี และต้องกระทำอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของบุคคลจึงต้องพัฒนาทั้ง 3 ด้าน ควบคู่กันไป คือ การพัฒนาด้านสติปัญญา ด้านจิตใจและด้านพฤติกรรม (พระเมธีธรรมาภรณ์ (ประยูร ธมมจิตโต), 2534) เนื่องจากตามหลักจริยศาสตร์นั้นจะทำให้คนหัวใจสูง มีจิตใจเอื้ออาทรต่อผู้อื่นมีความประพฤติดี ตรงกับคำว่า Ethics ซึ่งเป็นศาสตร์ที่ว่าด้วยศีลธรรม หลักศีลธรรม กฎ ที่ว่าด้วยความประพฤติและพฤติกรรม จริยธรรมจึงหมายถึงความประพฤติ การกระทำและความคิดที่ถูกต้องเหมาะสมเพราะการทำหน้าที่ของตนอย่างถูกต้องสมบูรณ์สังคมจะอยู่รอดด้วยจริยธรรม ดังนั้น เมื่อปัญหาการทุจริตที่มี



สาเหตุมาจากการขาดจริยธรรมการแก้ไขปัญหาการทุจริตจึงต้องยึดเอาจริยธรรมเป็นทางดำเนินชีวิตเพราะเหตุว่าจริยธรรมเป็นกฎที่อธิบายได้ว่าอะไรดี อะไรที่ไม่ดี อันเป็นพื้นฐานทางพฤติกรรมที่สอดคล้องกับศีลธรรม (วิเชียร วิทย์อุดม, 2554) เพื่อใช้พิจารณาสิ่งต่าง ๆ ว่า อะไรถูกอะไรผิดและเป็นความประพฤติอันพึงปฏิบัติต่อตนเอง ผู้อื่น และสังคม เพื่อก่อให้เกิดความเจริญรุ่งเรืองและสงบสุขขึ้นในสังคม (วศิน อินทสระ, 2555)

จริยธรรม ในทางศาสนาหมายถึง พรหมจรรย์ โดยมี “มรรค” คือ วิธีการปฏิบัติสายกลาง บางครั้งเรียกว่าไตรสิกขา อันได้แก่ ศีล สมาธิ ปัญญา (บุญมี แทนแก้ว, 2552) โดยสามารถนำหลักโลกบาลธรรม ซึ่งเป็นธรรมที่คุ้มครองรักษาระมัดระวังให้บุคคลตั้งอยู่ในความซื่อสัตย์สุจริตมาประกอบการพิจารณาทั้ง 2 ประการ คือ 1. ทิริ หมายถึง ความละเอียดใส่ใจ ความละเอียดต่อบาป ต่อการทำความชั่วความผิด ต่อการประพฤติทุจริตทั้งหลายทั้งต่อหน้าและลับหลัง และความละเอียดใจตัวเองละเว้นไม่ทำชั่วเกิดความสงบสุขในสังคม และ 2. โอดตปปะ หมายถึง ความเกรงกลัวต่อผลของความชั่วและมีจิตที่หวนไหวเมื่อจะทำความชั่ว (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป. อ. ปยุตโต), 2554) ดังนั้น จริยธรรมจึงเป็นกฎสำหรับประเมินพฤติกรรมที่เกิดการเรียนรู้มาจากประสบการณ์ เป็นความรู้สึกผิดชอบชั่วดี เป็นกฎเกณฑ์และมาตรฐานของการประพฤติปฏิบัติซึ่งบุคคลพัฒนาขึ้น โดยสังคมจะตัดสินผลของการกระทำนั้นว่าเป็นการกระทำที่ถูกต้องหรือผิด จริยธรรมจะเกิดขึ้นเมื่อค่านิยมหรือคุณธรรมตั้งแต่ 2 ตัวขัดแย้งกัน ทำให้บุคคลต้องตัดสินใจหรือแก้ไขปัญหาในการเลือกที่จะปฏิบัติตามคุณธรรมหรือค่านิยมตัวใดตัวหนึ่ง บุคคลที่ตัดสินใจเลือกคุณธรรมหรือค่านิยมที่มีประโยชน์แก่ส่วนรวมมากกว่าส่วนตน มักเป็นบุคคลที่มีจริยธรรมสูง จริยธรรมจึงมีความหมายรวมถึงสาเหตุ กระบวนการและผลของการกระทำ ความดี ยกเว้นความชั่ว จริยธรรมเป็นสิ่งที่จำเป็นต้องมีในบุคคล และทำให้คนทำความดีอย่างจริงจังและสม่ำเสมอ (สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน, 2561)

สรุปได้ว่า การแก้ไขปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันที่เกิดจากภายในจิตใจของแต่ละบุคคลนั้นต้องนำหลักจริยธรรมคือหลักแห่งความประพฤติดีงามสำหรับทุกคนในสังคม มาใช้ในการฝึกนิสัยที่ดีกระทำอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอเป็นนิสัยโดยเน้นหลักคุณธรรมที่อยู่ภายในจิตใจมาประพฤติปฏิบัติที่ควบคู่กันไป เนื่องจากจริยธรรมจะเกิดขึ้นเมื่อค่านิยมหรือคุณธรรมตั้งแต่ 2 ตัวขัดแย้งกัน ซึ่งการตัดสินใจเลือกคุณธรรมหรือค่านิยมที่มีประโยชน์แก่ส่วนรวมมากกว่าส่วนตนจะเป็นบุคคลที่มีจริยธรรมสูง ดังนั้น จริยธรรมจึงเป็นสิ่งที่จำเป็นต้องมีในบุคคลเพื่อส่งเสริมให้ทำความดีอย่างจริงจังและสม่ำเสมอ โดยต้องนำหลักโลกบาลธรรมซึ่งเป็นธรรมที่คุ้มครองรักษาระมัดระวังให้บุคคลตั้งอยู่ในความซื่อสัตย์สุจริต



มาประพุดปฏิบัติเพื่อแก้ไขปัญหาการทุจริตโดยหลักโลกบาลธรรมประกอบด้วย 1. หิริ หมายถึง ความละอายแก่ใจ ความละอายต่อบาป และ 2. โอตตปปะ หมายถึง ความเกรงกลัว ต่อผลของความชั่ว หรือผลของการทุจริตที่ทำไว้ เพื่อปลุกจิตสำนึกแก่เจ้าหน้าที่ของรัฐ และประชาชนให้เกิดค่านิยมในความซื่อสัตย์สุจริต รู้จักแยกแยะผลประโยชน์ส่วนรวมกับส่วนตนและมีความละอายในการรับสินบนอันจะนำไปสู่การสร้างมาตรการปิดล้อมทางสังคมต่อไป

ทฤษฎีการบริหารจัดการ

การแก้ไขปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันเป็นเรื่องที่เกี่ยวกับพฤติกรรมของบุคคลจึงจำเป็นต้องนำหลักการบริหารจัดการในเชิงระบบเพื่อนำเรื่องจริยธรรมมาประยุกต์ใช้ กล่าวคือ การบริหาร (Administration) ใช้ในความหมายกว้าง ๆ เช่น การบริหารราชการ ส่วนการจัดการ (Management) มุ่งเน้นลงรายละเอียดไปถึงการปฏิบัติมักนำไปใช้ในภาคเอกชน ทั้งนี้ การบริหารเป็นศิลปะในการทำงานให้บรรลุเป้าหมายร่วมกับผู้อื่นหรือการดำเนินงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้โดยการอาศัยคน เงิน วัสดุสิ่งของ เป็นปัจจัยในการปฏิบัติงานในกิจกรรมที่บุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป ร่วมมือกันดำเนินการให้บรรลุวัตถุประสงค์อย่างใดอย่างหนึ่ง หรือหลายอย่างร่วมกัน (Herbert, 1947) ซึ่งสามารถนำเรื่องจริยธรรมมาปรับใช้ตามหลักการบริหารเชิงวิทยาศาสตร์ (Taylor's Principles) 4 ประการ ได้แก่ 1. ผู้จัดการควรจะพัฒนาแนวทางให้มีความแม่นยำโดยมีเรื่องจริยธรรมเป็นองค์ประกอบในการทำงาน 2. ผู้จัดการควรใช้หลักการทางวิทยาศาสตร์ในการคัดเลือกฝึกอบรม สอนงาน และพัฒนาบุคลากรเพื่อส่งเสริมให้มีจริยธรรมแต่ละคนเพื่อจัดวางคนให้ถูกต้องเหมาะสมกับงาน 3. ผู้จัดการต้องร่วมมือกับผู้ปฏิบัติงานในการทำงานให้ตรงตามแผนและหลักการที่มีจริยธรรม และ 4. ผู้จัดการควรจะมีใจได้ว่าการแบ่งงานและความรับผิดชอบระหว่างผู้บริหารและผู้ปฏิบัติงานนั้นให้มีจริยธรรมความเท่าเทียมกัน อันเป็นการให้ความสำคัญกับการคัดเลือกคนดีที่สุดมาทำงานโดยให้การฝึกอบรมด้วยวิธีการดีสุดในการทำงานและให้ค่าตอบแทนเป็นธรรม ซึ่งเป็นที่หวังได้ว่างานจะมีประสิทธิภาพสูงสุด (Frederic, 1991) ทั้งนี้ การทำหน้าที่ของฝ่ายบริหารมีความสำคัญมากกว่าการทำงานของฝ่ายพนักงานระดับล่าง และมุ่งเน้นไปยังวิธีการทำงานตลอดจนพฤติกรรมกรรมการบริหารงานของผู้บริหารระดับสูงเป็นหลัก ซึ่งเป็นที่รู้จักในระดับสากลนั้นก็คือ POSDCoRB ประกอบไปด้วยหน้าที่ 7 ประการ เพื่อนำหลักพุทธจริยธรรมมาปฏิบัติเพื่อให้สามารถจัดการกับปัญหาการทุจริตได้จริงอย่างเป็นรูปธรรม กล่าวคือ 1. P-Planning การวางแผน



2. O- Organizing การจัดองค์กร ตั้งแต่การกำหนดโครงสร้างตำแหน่ง อำนาจหน้าที่ความรับผิดชอบ ตลอดจนการกำหนดส่งงาน แบ่งงานทำอย่างเป็นระบบระเบียบ 3. S-Staffing การจัดการเกี่ยวกับบุคลากรในองค์กร 4. D-Directing การอำนวยการ ตั้งแต่หน้าที่ในการตัดสินใจ วินิจฉัย สั่งการออกคำสั่ง ไปจนถึงการมอบหมายภารกิจให้ผู้ใต้บังคับบัญชา ตลอดจนภาวะการณเป็นผู้นำ 5. Co- Co-ordinating การประสานงานตลอดจนกิจกรรมต่าง ๆ ให้การทำงานบรรลุเป้าหมายด้วยดี 6. R-Reporting การรายงานการปฏิบัติงาน ตั้งแต่งานส่วนบุคคลไปจนถึงองค์กรเพื่อให้รู้ถึงการทำงานของฝ่ายต่าง ๆ และควบคุมให้ดำเนินไปตามแผนงานที่ได้กำหนดไว้ และ 7. B-Budgeting การบริหารงบประมาณ ใช้อย่างคุ้มค่าที่สุด (Gulick, 1937) ดังนั้น การบริหารจัดการองค์กรภาครัฐเพื่อแก้ไขปัญหาการทุจริตจึงเป็นการใช้ศาสตร์และศิลป์นำเอาทรัพยากรต่าง ๆ มาประกอบการดำเนินการตามกระบวนการบริหารให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพและประสบผลสำเร็จเกิดความโปร่งใส โดยที่ผู้บริหารเป็นผู้ใช้ศิลปะทำให้ผู้ปฏิบัติได้ทำงานจนสำเร็จตามความมุ่งหมายที่ผู้บริหารตัดสินใจเลือก (Herbert, 1947) โดยต้องกำหนดเป้าหมาย จัดสรรทรัพยากร และประสานงานให้บุคลากรใช้ความพยายามในการปฏิบัติงาน เพื่อให้เป้าหมายขององค์กรบรรลุผลอย่างมีประสิทธิภาพ (Robbins ,1978) ซึ่งผู้บริหารสามารถใช้วิธีการควบคุมแนวทางการส่งเสริมการป้องกันการทุจริตที่เน้นหลักพุทธจริยธรรมให้ประสบความสำเร็จได้ด้วย 4 ประการ คือ 1. การวางแผน (P-Planning) 2. การจัดองค์กร (O-Organizing) 3. ภาวะผู้นำ (L-Leading) และ 4. การควบคุม (C-Controlling) (Bartol & Martin ,1997)

สรุป

กล่าวโดยสรุปได้ว่าผลการศึกษาพบว่าปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันในประเทศไทยเกิดจากปัญหาภายในจิตใจของเจ้าหน้าที่ของรัฐและประชาชนซึ่งเริ่มต้นที่ทิวี่ (Concern) กับการเจตนาตั้งใจ (Intention) ดังเห็นได้จากผลการสำรวจขององค์กรเพื่อความโปร่งใสนานาชาติ (Transparency International หรือ TI) ดังกล่าวข้างต้นนั้น พบว่าคะแนนในส่วนที่ลดลงจะเกี่ยวข้องกับการให้และการรับสินบนของเจ้าหน้าที่ของรัฐโดยมีการจ่ายเงินสินบน และการใช้เงินงบประมาณภาครัฐเพื่อเอื้อประโยชน์แก่บุคคลหรือกลุ่มบุคคลใดบุคคลหนึ่งโดยไม่เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการจ่ายงบประมาณ เป็นต้น ย่อมชี้ให้เห็นว่าในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ของรัฐยังไม่ได้คำนึงถึงหลักโลกบาลธรรมที่ประกอบด้วย 1. หิริ ความละอายแก่ใจ ความละอายต่อบาป และ 2. โอตตปปะ ความเกรงกลัว ต่อผล



ของความชั่วหรือผลของการทุจริตเท่าที่ควร จึงจำเป็นต้องสร้างความตระหนักรู้ให้แก่เจ้าหน้าที่ของรัฐและประชาชนทราบถึงผลกระทบของการทุจริตคอร์รัปชันที่มีผลต่อการพัฒนาประเทศและสร้างความเสียหายต่อประชาชนในระยะยาว ดังนั้น องค์กรภาครัฐจึงต้องนำหลักการบริหารจัดการสมัยใหม่มาประยุกต์ใช้เพื่อนำหลักจริยธรรมมาแก้ไขปัญหาการทุจริตอย่างมีศิลปะให้บรรลุเป้าหมายโดยการอาศัยปัจจัยต่าง ๆ โดยนำระบบงานและพฤติกรรมของคนในองค์กรมาผสมผสานกับหลักการเรื่องจริยธรรม พร้อมทั้งต้องให้ความสำคัญกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้งภายในและภายนอกองค์กรโดยมีเป้าหมายให้องค์กรเกิดความโปร่งใสและประสบผลสำเร็จในการปฏิบัติงานที่ปราศจากการทุจริตคอร์รัปชัน

สำหรับแนวทางการแก้ปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันนั้นสามารถทำได้ด้วยการออกแบบระบบขององค์กรภาครัฐให้สามารถป้องกันการทุจริตคอร์รัปชันได้ด้วยการนำเรื่องจริยธรรมมาประยุกต์ใช้ตามหลักการบริหารจัดการองค์กร ดังนี้ 1. นำหลักจริยธรรมและคุณธรรมมาใช้วางระบบในการตรวจสอบการใช้งบประมาณ การใช้อำนาจแต่งตั้งเจ้าหน้าที่ของรัฐและเพื่อแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับทัศนคติคุณธรรม จริยธรรมของเจ้าหน้าที่ของรัฐและปัญหาในการบริหารจัดการองค์กรภาครัฐเพื่อกำกับจิตใจของเจ้าหน้าที่ของรัฐให้คำนึงว่าเมื่อถึงทางเลือกต้องมีสติ (Consciousness) จิตตะ โยนิโสมนสิการ ระวังกษาใส่ใจ รั้งใจ (Inspection) และสัมปชัญญะ (Conscience) มโนธรรม ทิริโอดตปปะ ยั้งใจ (Inhibition) ละอาย (Shame) และเกรงกลัว (Fear) ต่อผลตามกฎหมายหรือกฎแห่งกรรมอย่างมีเหตุผล 2. ให้ความสำคัญกับหลักพุทธจริยธรรมโดยเน้นเรื่องความประพฤติดีประพฤดีชอบ เพราะจริยธรรมเป็นเรื่องของระบบอันมีศีลธรรมเป็นส่วนประกอบสำคัญ ซึ่งสามารถเข้าใจได้โดยง่ายเพื่อให้เกิดการกระทำและความคิดที่ถูกต้องเหมาะสมอันเป็นการฝึกนิสัยที่ดีอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอจนเป็นนิสัยโดยพัฒนาคุณธรรมภายในจิตใจของบุคคลควบคู่กันไป ตามแนวทางการบริหารจัดการภายในองค์กรของรัฐสมัยใหม่เพื่อพัฒนาความประพฤติและเป็นแนวทางปฏิบัติงานให้แก่ผู้บริหารในหน่วยงานหรือองค์กรภาครัฐและเจ้าหน้าที่ของรัฐ 3. พัฒนาหลักพุทธจริยธรรมด้วยแนวทางสายกลางตามหลักไตรสิกขา คือ 1. สีสสิกขา 2. สมာธิสสิกขา และ 3. ปัญญาสิกขา โดยนำหลักโลกบาลธรรมซึ่งเป็นธรรมที่คุ้มครองรักษา ระมัดระวังให้บุคคลตั้งอยู่ในความซื่อสัตย์สุจริต มี 2 ประการ คือ 1. ทิริ ความละอายแก่ใจ ความละอายต่อบาป และ 2. โอดตปปะ ความเกรงกลัว ความสะดุ้งกลัวต่อผลของความชั่ว ต่อผลของความทุจริตที่ทำไว้มาปรับใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน 4. นำเรื่องจริยธรรมมาปรับใช้เป็นส่วนหนึ่งของยุทธศาสตร์ นโยบาย แผนงาน หรือ วิสัยทัศน์ และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับความประพฤติของผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ในหน่วยงาน



หรือองค์กรภาครัฐ ให้เป็นสิ่งที่ต้องคำนึงและยึดถือปฏิบัติสำหรับการปฏิบัติหน้าที่ราชการ โดยใช้กระบวนการการวางแผนเกี่ยวกับแผนปฏิบัติงาน (P-Planning) การจัดองค์กรหรือการออกแบบโครงสร้าง (O-Organizing) ภาวะผู้นำของผู้บริหารหรือหัวหน้า (L-Leading) และการควบคุมการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ของรัฐในองค์กรให้อยู่ในกรอบของระเบียบและกฎหมายและแนวทางปฏิบัติที่ถูกต้องตามหลักพุทธจริยธรรมความประพฤติดีประพฤดีชอบ (C-Controlling) 5. ต้องบริหารจัดการภายในองค์กรเพื่อชี้ให้เห็นความสำคัญของพฤติกรรมของคนในองค์กรโดยอาศัยความเชื่อศรัทธาในความประพฤติดีประพฤดีชอบและการใช้วิจารณ์ญาณการตีความและความคิดเห็นรังเกียจการทุจริต ประพฤติดีอย่างถูกต้องเหมาะสม และประพฤดีชอบด้วยสติปัญญา อันจะสามารถแก้ไขปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันในประเทศไทยได้อย่างยั่งยืน 6. การแก้ไขปัญหาคอร์รัปชันในระยะยาวของประเทศไทยนั้นผู้บริหารในหน่วยงานหรือองค์กรภาครัฐต้องปลูกฝังทัศนคติจริยธรรมคุณธรรมของบุคลากรในภาครัฐให้มีความเข้มแข็งอันเป็นรากฐานสำคัญในการพัฒนาคน โดยสร้างสิ่งแวดล้อมของผู้ปฏิบัติงานในองค์กรภาครัฐให้เน้นปลูกฝังจิตสำนึกแก่ข้าราชการและเจ้าหน้าที่ของรัฐ เสริมสร้างทัศนคติและค่านิยมในความซื่อสัตย์สุจริต และต้องกำหนดยุทธศาสตร์ มาตรการ และแผนงาน (P-Planning) เพื่อสร้างกระบวนการปรับทัศนคติและค่านิยมต่อต้านการทุจริตคอร์รัปชัน โดยเน้นหลักความคิดพุทธจริยธรรมนำไปสู่การแก้ไขปัญหาคอร์รัปชันตามหลักสากลและต้องผลักดันให้เกิดมาตรการปิดล้อมทางสังคม (Social Sanction) โดยกำหนดมาตรการในการรณรงค์การสร้างค่านิยมและความคิดการต่อต้านการทุจริตคอร์รัปชันอย่างต่อเนื่องให้เกิดจิตสำนึกความรับผิดชอบและวินัยที่จะควบคุมบังคับตนเองของเจ้าหน้าที่ของรัฐให้มีหิริโอตตัปปะหรือความเกรงกลัวและละอายต่อบาป 7. ต้องสร้างภาวะผู้นำให้แก่ผู้บริหารในหน่วยงานหรือองค์กรภาครัฐ (L-Leading) ในการนำหลักความคิดพุทธจริยธรรมมาปรับใช้ในการปฏิบัติเกี่ยวกับการวางแผนปฏิบัติงาน (P-Planning) การจัดองค์กร (O-Organizing) การจัดการเกี่ยวกับบุคลากรในองค์กร (S-Staffing) การอำนวยการ (D-Directing) การตัดสินใจ การวินิจฉัย การสั่งการออกคำสั่ง โดยคำนึงถึงความถูกต้องมีภาวะการเป็นผู้นำทางจริยธรรม มีการประสานงาน (Co-ordinating) สร้างจิตสำนึกความรับผิดชอบและวินัยการทำงานให้บรรลุเป้าหมายด้วยดีมีจริยธรรม จัดให้มีการเก็บข้อมูลและรายงานการปฏิบัติงานเพื่อส่งเสริมคนดีมีคุณธรรม และจัดให้มีการบริหารงบประมาณ (B-Budgeting) แก่เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานให้เกิดความเป็นธรรม และทั่วถึงเพื่อไม่ก่อให้เกิดความเดือดร้อนแก่ผู้ปฏิบัติงานเพื่อป้องกันการทุจริตคอร์รัปชัน



ภาพที่ 1 การบริหารจัดการองค์กรภาครัฐเพื่อแก้ไขปัญหาการทุจริต

การบริหารจัดการองค์กรภาครัฐให้สามารถแก้ไขปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันในระยะยาวได้จำเป็นต้องใช้วิธีการปลูกฝังทัศนคติคุณธรรมและจริยธรรมแก่เจ้าหน้าที่ของรัฐและประชาชนให้มองว่าการทุจริตเป็นเรื่องของบาปบุญและเป็นหนทางแห่งความเสื่อมและต้องบริหารจัดการองค์กรภาครัฐให้ส่งเสริมหลักความคิดเกี่ยวกับพุทธจริยธรรมเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของนโยบาย แผนงาน หรือกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับคน เงิน และวัสดุสิ่งของที่ เป็นเครื่องมือสำหรับการปฏิบัติงานในชีวิตประจำวันเพื่อให้การปฏิบัติงานเป็นไปตามวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายและสร้างให้เกิดวัฒนธรรมความโปร่งใสกลายเป็นองค์กรที่มีความเข้มแข็งสร้างมาตรการปิดล้อมทางสังคม (Social Sanction) ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันตามความมุ่งหวังให้สำเร็จต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- นครศักดิ์ สิงห์ตัน และบุญเลิศ โพธิ์ชา. (2561). *คู่มือมาตรการทางกฎหมายในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตคอร์รัปชันในมหาวิทยาลัย*. นครพนม: มหาวิทยาลัยนครพนม.
- จური วิจิตรวาทการ. (2559). *ดัชนีชี้วัดภาพลักษณ์คอร์รัปชันโลก ปี 2558*. สืบค้น 8 เมษายน 2568, จาก <http://thaipublica.org/2016/01/corruption-perceptions-index-2015-thailand/>.
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป. อ. ปยุตโต). (2554). *พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม* (พิมพ์ครั้งที่ 34). นนทบุรี: เอส.อาร์. ฟรินด์ติ้ง แมสโปรดักส์.
- พระเมธีธรรมาภรณ์ (ประยูร ธมมจิตโต). (2534). *ความรู้คู่คุณธรรม รวบรวมบทความเกี่ยวกับคุณธรรมจริยธรรมและการศึกษา*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.



- พระเมธีธรรมาภรณ์. (2544). *ความสัมพันธ์ระหว่างจริยธรรม จริยศาสตร์และจริยศึกษา ความรู้คู่คุณธรรม*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พิเชษฐ ทังโต. (2559). พุทธธรรมกับการป้องกันปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันในสังคมไทย. *วารสารจันทร์เกษมสาร*, 22(43), 1-15.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2554). *พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554*. สืบค้น 8 เมษายน 2568, จาก https://dictionary.orst.go.th/lookup_domain.php
- วศิน อินทสระ. (2555). *พุทธจริยศาสตร์*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ธรรมดา.
- วิเชียร วิทย์อุดม (2554). *การจัดการสมัยใหม่*. กรุงเทพฯ: บริษัท ธนัช การพิมพ์ จำกัด.
- ศิวกร อินญา และคณะ. (2567). การบูรณาการพุทธธรรมกับแนวคิดทฤษฎีกระบวนการ และหน้าที่ในการบริหารสถานศึกษา. *วารสารมณีเชษฐาราม วัดจอมมณี*, 7(2), 562-579.
- สิริพรรณ นกสวน สวัสดิ์ และคณะ (2557). *คำและแนวคิดในประชาธิปไตยสมัยใหม่*. กรุงเทพฯ: มูลนิธิฟรีดริค เอแบร์ท.
- สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน. (2561). *คู่มือการพัฒนาและส่งเสริมการ ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมข้าราชการพลเรือน*. สืบค้น 9 เมษายน 2568, จาก https://www.ocsc.go.th/?post_type=knowledge&p=15269
- สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์. (2568). *การทุจริตคอร์รัปชัน (Anti-corruption)*. สืบค้น 8 เมษายน 2568, จาก <https://www.sec.or.th/cgthailand/TH/Pages/corruption.aspx>
- สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ. (2567). *สำนักงาน คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ขับเคลื่อนและบูรณาการความร่วมมือทางศาสนา เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมการป้องกันและปราบปราม การทุจริต*. สืบค้น 8 เมษายน 2568, จาก <https://www.nacc.go.th/categorydetail/20180831184638361/20240306154022?>
- _____. (2568). *ดัชนีการรับรู้การทุจริตของประเทศไทย 2567*. สืบค้น 8 เมษายน 2568, จาก <https://www.nacc.go.th/categorydetail/20180831184638361/20250211151004>



สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ. (2568). *รายงานผลการวิเคราะห์ดัชนีการรับรู้การทุจริต ประจำปี พ.ศ. 2567*. สืบค้น 8 เมษายน 2568, จาก https://www.pacc.go.th/pacc_2015/cpi/assets/files/cpi-2024.pdf

Bartol, K.M. & Martin, D.C. (1997). *Management*. New York: McGraw-Hill.

Frederic, W.T. (1991). *The Principles of Scientific Management*. New York: Harper.

Gary, M. (2019). *Power tends to corrupt, and absolute power corrupts absolutely*. Retrieved April 9, 2025, from <https://www.phrases.org.uk>.

Herbert, A.S. (1947). *Administrative Behavior*. New York: Macmillan.

Kurian, G.T. (2011). *The encyclopedia of political science*. Washington: CQ Press.

Robbins, S.P. (1994). *Essentials of Organization Behavior* (4th ed.). Englewood Cliffs, New Jersey: Prentice-Hall.

Tavits, M. (2005). *Causes of Corruption Testing Competing Hypotheses*. Retrieved April 8, 2025, from <https://www.nuffield.ox.ac.uk/Politics/papers/2005/Tavits%20Nuffield%20WP.pdf>

Wallis, J.J. (2006). *The Concept of Systematic Corruption in American History*. Retrieved April 9, 2025, from <https://www.nber.org/system/files/chapters/c9977/c9977.pdf>

Wormuth, F.D. (1949). *The origins of modern constitutionalism*. New York: Harper & Brothers.